

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ВІЗУАЛЬНА ПСИХОДІАГНОСТИКА”
(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ 2006

Підготовлено професором кафедри психології *О. Л. Туриніною*

Затверджено на засіданні кафедри психології
(протокол № 3 від 14.10.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Туриніна О. Л. Навчальна програма дисципліни “Візуальна психодіагностика” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2006. — 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Візуальна психодіагностика”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Візуальна психодіагностика” входить до програми професійної підготовки студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Мета вивчення дисципліни “Візуальна психодіагностика” — розширити діапазон теоретичних знань з основних проблем і напрямків розвитку візуальної психодіагностики, вивчити її основні методи, а також набути практичних умінь та навичок за зовнішнім виглядом та особливостями поведінки діагностувати психологічні особливості людей.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН вивчення дисципліни “ВІЗУАЛЬНА ПСИХОДІАГНОСТИКА”.

№ пор.	Назва теми
1	Візуальна психодіагностика як складова психодіагностики
2	Методи дослідження зовнішніх проявів людини
3	Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки
4	Мімічні особливості людини та їх характеристика
5	Рука людини як джерело знань у візуальній психодіагностиці
6	Мова тілорухів та її діагностика
7	Графологія і пізнання особистості
8	Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ до вивчення дисципліни “ВІЗУАЛЬНА ПСИХОДІАГНОСТИКА”

Тема 1. Візуальна психодіагностика як складова психодіагностики

Предмет і завдання візуальної психодіагностики.

Структура та стан сучасної візуальної психодіагностики. Зв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками.

Виникнення і етапи розвитку візуальної психодіагностики. Стан розвитку сучасної візуальної психодіагностики.

Література з візуальної психодіагностики: наукові повідомлення, довідково-методичні видання, інструктивні матеріали, популярні видання. Професійні та популярні методики з візуальної психодіагностики. Основні тенденції розвитку візуальної психодіагностики.

Література [2; 7; 9; 19; 22–24]

Тема 2. Методи дослідження зовнішніх проявів людини

Спостереження як основний метод дослідження зовнішніх проявів особистості. Аналіз продуктів діяльності як метод візуальної психодіагностики. Фізіогномічний метод. Графологічний метод. Психогеометричний метод. Хірологічний метод. Морфологічний метод. Кольорові тести.

Література [3; 8; 11; 15; 19; 24]

Тема 3. Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки

Типологія Е. Кречмера, І. Шелдона, І. П. Павлова.

Візуальна характеристика типів темпераменту. Інтроверти та екстраверти, їх зовнішні прояви. Асиметрія головного мозку та її прояв у зовнішності людини. Сумісність різних типів темпераменту і врахування її у практиці управлінської діяльності.

Література [4; 7; 12; 20–24]

Тема 4. Мімічні особливості людини та їх характеристика

Обличчя людини як об'єкт психологічного пізнання. Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики. Погляд і його види. Сигнали очей та їх значення.

Чоло і його інтерпретація у візуальній психодіагностиці. Ніс і його різновиди. Рот і його особливості.

Література [3; 9; 12; 16; 19; 20; 25]

Тема 5. Рука людини як джерело знань у візуальній психодіагностиці

Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини. Рука як джерело психологічної інформації. Форми рук та їх класифікація. Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою. Форми пальців та їх значення. Нігті та їх характеристика. Особливості використання знань з дерматогліфіки в різних галузях народного господарства.

Література [2; 5; 6; 9; 18; 23; 25]

Тема 6. Мова тілорухів та їх діагностика

Постава і хода, їх характеристика, зв'язок з фізичним та психічним станом людини. Значення різних положень корпусу тіла. Пози та їх характеристика. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла. Дистанція у спілкуванні, її типи. Руки як бар'єри. Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг. Основні положення голови.

Жести та їх інтерпретація. Класифікація жестів. Значення жестів, які пов'язані з торканням рук до різних частин обличчя. Жести агресивності та готовності до дій. Жести та сигнали, характерні для залицяння. Жести власницьких та територіальних претензій. Жести віддзеркалювання. Поклони, згорблення та їх залежність від соціального статусу.

Література [3; 8–10; 24]

Тема 7. Графологія і пізнання особистості

Поняття графології. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики. Психофізіологічні основи письма. Основні ознаки почерку та їх психологічна характеристика. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини. Почерк і стать. Почерк і вік. Почерк і освіта. Почерк і професія. Почерк і конституція людини. Загальні прийоми при аналізі почерку.

Література [3; 6; 8; 10; 20; 25]

Тема 8. Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії

Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці підбору і відбору кадрів, при проведенні управлінських нарад, корекції поведінки під час виступу перед аудиторією.

Розміщення учасників за столом як засіб ефективної взаємодії.

Основні види розміщення людей навколо столу.

Література [4; 6; 8; 9; 18; 23]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Методи візуальної психодіагностики і їх значення для практики управлінської діяльності.
2. Обличчя — об'єкт візуальної психодіагностики.
3. Почерк і його залежність від біологічного і психічного стану людини.

4. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики.
5. Основні ознаки почерку та їх психологічна характеристика. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини.
6. Постава і хода, їх характеристика, зв'язок з фізичним і психічним станом людини.
7. Значення різних положень корпусу тіла.
8. Жести та їх інтерпретація. Класифікація жестів.
9. Характеристика різних типів темпераменту на основі методів візуальної психодіагностики.
10. Порівняльна характеристика вікових аспектів людини методами візуальної психодіагностики.
11. Посмішка. Розкриття її функцій в управлінській діяльності.
12. Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки.
13. Поза та їх характеристика.
14. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла.
15. Дистанція у спілкуванні, її типи.
16. Сигнали тіла та загальні характеристики людини.
17. Загальне уявлення про мову тілорухів.
18. Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою.
19. Значення жестів, які пов'язані з торканням рук до різних частин обличчя.
20. Руки як бар'єри.
21. Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг.
22. Основні положення голови.
23. Жести агресивності та готовності до дій.
24. Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини.
25. Домінування правої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
26. Домінування лівої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
27. Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці підбору і відбору кадрів.
28. Урахування даних візуальної психодіагностики при проведенні управлінських нарад.
29. Домінування правої і лівої півкуль головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
30. Психологічні статеві відмінності та їх характеристика.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет і завдання візуальної психодіагностики.
2. Структура та стан сучасної візуальної психодіагностики.
3. Зв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками.
4. Виникнення і етапи розвитку візуальної психодіагностики.
5. Джерела вивчення візуальної психодіагностики.
6. Основні тенденції розвитку візуальної психодіагностики.
7. Спостереження як основний метод дослідження зовнішніх проявів особистості.
8. Аналіз продуктів діяльності як метод візуальної психодіагностики.
9. Фізіогномічний метод.
10. Графологічний метод.
11. Психогеометричний метод.
12. Хірологічний метод.
13. Морфологічний метод.
14. Кольорові тести.
15. Типологія Е. Кречмера, І. Шелдона, І. П. Павлова та їх порівняльна характеристика.
16. Візуальна характеристика типів темпераменту.
17. Інтроверти та екстраверти, їх зовнішні прояви.
18. Асиметрія головного мозку та її прояв у зовнішності людини.
19. Сумісність різних типів темпераменту і врахування її у практиці управлінської діяльності.
20. Мімічні особливості людини та їх характеристика.
21. Обличчя людини як об'єкт психологічного пізнання. Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики.
22. Погляд і його види.
23. Чоло і його інтерпретація у візуальній психодіагностиці.
24. Ніс і його різновиди.
25. Рот і особливості його інтерпретації у візуальній психодіагностиці.
26. Рука людини як джерело знань у візуальній психодіагностиці.
27. Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини.
28. Рука як джерело психологічної інформації.
29. Форми рук та їх класифікація. Форми пальців та їх значення. Нігті та їх характеристика.

30. Особливості використання знань з дерматогліфіки в різних галузях народного господарства.
31. Мова тілорухів та її діагностика.
32. Постава і хода, їх характеристика, зв'язок з фізичним та психічним станом людини.
33. Значення різних положень корпусу тіла.
34. Жести та їх інтерпретація.
35. Класифікація жестів.
36. Графологія і пізнання особистості.
37. Поняття графології.
38. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики.
39. Психофізіологічні основи письма.
40. Основні ознаки почерку та їх психологічна характеристика.
41. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини.
42. Почерк і стать.
43. Почерк і вік.
44. Почерк і освіта.
45. Почерк і професія.
46. Почерк і конституція людини.
47. Загальні прийоми при аналізі почерку.
48. Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії.
49. Урахування даних візуальної психодіагностики при проведенні управлінських нарад.
50. Основні напрямки візуальної психодіагностики.
51. Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці підбору і відбору кадрів.
52. Сангвінік і його візуальна характеристика.
53. Холерик і його візуальна характеристика.
54. Флегматик і його візуальна характеристика.
55. Меланхолік і його візуальна характеристика.
56. Домінування правої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
57. Домінування лівої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
58. Психологічні статеві відмінності та їх характеристика.

59. Урахування психології статевих відмінностей у практиці управлінської діяльності. Типові помилки.
60. Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки.
61. Пози та їх характеристика.
62. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла.
63. Дистанція у спілкуванні, її типи.
64. Сигнали тіла та загальні характеристики людини.
65. Загальне уявлення про мову тілорухів.
66. Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою.
67. Значення жестів, які пов'язані з торканням рук до різних частин обличчя.
68. Руки як бар'єри.
69. Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг.
70. Основні положення голови.
71. Жести агресивності та готовності до дій.
72. Сигнали очей та їх значення. Жести та сигнали, характерні для залицяння.
73. Жести власницьких та територіальних претензій.
74. Жести відзеркалювання.
75. Поклони, згорблення та їх залежність від соціального статусу.
76. Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії.
77. Розміщення учасників за столом як засіб ефективної взаємодії.
78. Основні види розміщення людей навколо столу.
79. Вправи для розвитку психологічної спостережливості.
80. Стан розвитку сучасної візуальної психодіагностики.
81. Прийоми спостереження за поведінковими реакціями.
82. Використання даних дерматогліфіки у візуальній психодіагностиці.
83. Дерматогліфіка: суть та загальна характеристика.
84. Зовнішні психологічні вияви типів людей за класифікацією У. Шелдона та Е. Кречмера.
85. Фізіогноміка: визначення та загальна характеристика.
86. Хіромантія: суть і загальна характеристика.
87. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла.
88. Форми рук та їх характеристика.
89. Форми пальців та їх характеристика.
90. Методи візуальної психодіагностики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Lefiline* и другие новые методы психологии жизненного пути / Сост. и общ. ред. А. А. Кроник; Послесл. Е. И. Головаха. — М., 1993. — 230 с.
2. *Богданова Т. Г., Корнилова Т. В.* Диагностика познавательной сферы ребенка. — К., 1997. — 68 с.
3. *Бодалев А. А.* Восприятие и понимание человека человеком. — М., 1999.
4. *Бороздина Л. В.* Исследование уровня притязаний. — М., 1985.
5. *Бурлачук Л. Ф.* Психодиагностика. — М., 2002
6. *Вейнгингер О.* Пол и характер: Пер. с нем. — М., 1992.
7. *Визуальные тесты: Сборник / Сост. Г. Щёкин.* — К., 1992.
8. *Гайда В. К., Захаров В. П.* Психологическое тестирование. — Л.: Изд-во ЛГУ, 1982.
9. *Горбатов Д. С.* Практикум по психологическому исследованию: Учеб. пособие. — Самара, 2002. — 248 с.
10. *Дилео Д.* Детский рисунок: диагностика и интерпретация. — М., 2001. — 272 с.
11. *Дубровина И. В. и др.* Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И. В. Дубровиной. — М., 1991. — 303 с.
12. *Зиверт Х.* Ваш коэффициент интеллекта: Тесты: Пер. с нем. — 2-е изд. — М.: АО "Интерэксперт", 1999. — 143 с.
13. *Козелецкий Ю.* Человек многомерный (психологические эссе). — К.: Лыбидь, 1991. — 288 с.
14. *Долинська Л. В., Мельничук О. Б., Ісаєвич С. І.* Основи психодіагностики: навчально-тематичний план, робоча програма курсу, для подвійних спеціальностей з практичною психологією. — К., 2002
15. *Мейли Р.* Структура личности // Экспериментальная психология / Под ред. П. Фресса и Ж. Пиаже. — М., 1975. — Вып. 5. — 284 с.
16. *Обухова Л. Ф.* Детская психология: теории, факты, проблемы. — М., 1995. — 360 с.
17. *Пиз А.* Язык телодвижений: как читать мысли других людей по жестам. — Кострома, 1992.
18. *Пиров Г. Д.* Классификация методов в психологии // Психодиагностика в социалистических странах. — Братислава, 1985. — С. 19–25.

19. *Рогов Е. И.* Настольная книга практического психолога: Учеб. пособие. — М., 1998. — 480 с.
20. *Сидоренко Е. В.* Методы математической обработки в психологии. — СПб.: ООО “Речь”, 2000. — 350 с.
21. *Степанов С. С.* Диагностика интеллекта методом рисуночного теста. — М., 1995. — 96 с.
22. *Штангель А.* Язык тела: Познание людей в профессиональной и обыденной жизни: Пер. с англ. — М., 1986.
23. *Щёкин Г. В.* Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению. — К.: МАУП, 1995.
24. *Щёкин Г. В.* Как читать людей по их внешнему облику. — К., 1993.
25. *Щебетенко А. И.* Тесты в социологическом исследовании. — М., 1982. — 199 с.
25. *Энциклопедия психологических тестов для детей.* — М., 1997. — 256 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Візуальна психодіагностика”	3
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Візуальна психодіагностика”	3
Теми контрольних робіт	5
Питання для самоконтролю.....	7
Список рекомендованої літератури.....	10

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Г. В. Макуха*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2449

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП